

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. lapkričio 16 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės (pranešėja), Artūro Driuko (kolegijos pirmininkas) ir Jūratės Varanauškaitės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos R. S. kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. lapkričio 25 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos R. S. prašymą atnaujinti bylos, kurioje likviduotos uždarnosios akcinės bendrovės „Mevex“ bankrotas pripažintas tyčiniu, procesą.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių proceso pagal pareiškėjo prašymą atnaujinti byloje procesą nutraukimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėja R. S. kreipėsi į teismą, prašydama atnaujinti civilinės bylos dėl UAB „Mevex“ bankroto pripažinimo tyčiniu procesą; atnaujinus procesą – panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2017 m. liepos 26 d. nutarties dalį, kuria teismas nutarė pripažinti UAB „Mevex“ bankrotą tyčiniu, arba iš Vilniaus apygardos teismo 2017 m. liepos 26 d. nutarties motyvuojamosios dalies pašalinti argumentus, kuriais buvusi UAB „Mevex“ vadovė R. S. pripažinta atsakinga už UAB „Mevex“ tyčinį bankrotą.
3. Nurodė, kad 2021 m. birželio 11 d. iš teismo gavo UAB „Romiris“ ieškinį, kuriuo ši bendrovė prašo priteisti žalos atlyginimą iš pareiškėjos, o ieškinys yra grindžiamas Vilniaus apygardos teismo 2017 m. liepos 26 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. B2-2682-340/2018](#) (ankstesnis bylos Nr. B2-2121-340/2017), kuria teismas, be kita ko, nutarė pripažinti UAB „Mevex“ bankrotą tyčiniu. Kartu su ieškiniu pareiškėjai buvo pateikta ir minėta 2017 m. liepos 26 d. nutartis ir tik tada pareiškėja pirmą kartą su ja susipažino. Susipažinusi su 2017 m. liepos 26 d. nutartimi, pareiškėja UAB „Mevex“ bankroto bylą nagrinėjusiam Vilniaus apygardos teismui pateikė atskirąjį skundą dėl minėtos 2017 m. liepos 26 d. nutarties dalies, kuria bendrovės bankrotas pripažintas tyčiniu. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. liepos 12 d. nutartimi atskirąjį skundą atsisakė priimti, be kita ko, nurodydamas, kad įstatyme nenustatyta pareiškėjai subjektinė teisė paduoti atskirąjį skundą dėl teismo procesinio sprendimo, priimto byloje, kurioje ji nėra pripažinta dalyvaujančiu asmeniu, ir pasiūlė kreiptis į teismą su prašymu atnaujinti procesą. Pareiškėja mano, kad bankroto bylą nagrinėjęs Vilniaus apygardos teismas, neįtraukęs į bylą pareiškėjos ir pripažinęs bendrovės bankrotą tyčiniu, nusprendė dėl pareiškėjos materialijų teisių ir pareigų.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. spalio 22 d. nutartimi pareiškėjos prašymą dėl proceso atnaujinimo atmetė.
5. Iš Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO duomenų teismas nustatė, kad 2017 m. gegužės 15 d. pareiškėjai, kaip atsakovei byloje dėl bankroto pripažinimo tyčiniu, kartu su ieškiniu buvo išsiųstas pranešimas dėl atsiliepimo į pareiškimą dėl bankroto pripažinimo tyčiniu pateikimo. Teismo pranešimas išsiųstas pareiškėjai pareiškime dėl tyčinio bankroto nurodytu pareiškėjos gyvenamosios vietos adresu (*duomenys neskelbtini*), tačiau grįžo neįteiktas. Nepavykus procesinių dokumentų pareiškėjai įteikti jos gyvenamosios vietos adresu, teismas įgijo teisę procesinius dokumentus pareiškėjai įteikti viešo paskelbimo būdu. Todėl pareiškėjai skirti procesiniai dokumentai, tarp jų pranešimai apie teismo posėdį, įteikti viešo paskelbimo būdu 2017 m. birželio 1 d. ir 2017 m. birželio 29 d.
6. Teismas taip pat nustatė, kad 2017 m. birželio 29 d. teismo pranešimu buvo paskelbta viešai ir specialame teismų tinklalapyje apie tai, kad Vilniaus apygardos teisme 2017 m. liepos 26 d. 13.30 val. rašytinio proceso tvarka bus nagrinėjamas UAB „Vevira“ administratorės UAB „Administratoriai LT“ prašymas dėl UAB „Mevex“ bankroto pripažinimo tyčiniu.
7. Teismas pažymėjo, kad pagal tuo metu galiojusį teisinį reglamentavimą Vyriausybės įgaliojta institucija savo interneto svetainėje skelbė su tyčiais bankrotais susijusią informaciją. Todėl, patekęs nuorodą į interneto svetainėje paskelbtą informaciją, teismas konstatavo, kad informacija apie UAB „Mevex“ bankroto pripažinimą tyčiniu buvo viešai prieinama.
8. Įvertinęs aplinkybę, kad pareiškėjai procesiniai dokumentai buvo tinkamai įteikti viešo paskelbimo būdu, teismas vertino, jog pareiškėja nesidomėjo proceso eiga ir todėl byla dėl bankroto pripažinimo tyčiniu buvo teismo išnagrinėta negavus pareiškėjos atskirtimų ir paaiškinimų. Pareiškėja, kaip bylos dėl tyčinio bankroto proceso dalyvė, turėjo pareigą byloje veikti atidžiai ir rūpestingai, domėtis proceso eiga, todėl apie Vilniaus apygardos teismo 2017 m. liepos 26 d. nutartį turėjo sužinoti jos priėmimo dieną, t. y. 2017 m. liepos 26 d. Prašymas teisme gautas

2021 m. rugsėjo 7 d., taigi, daugiau nei 4 metus praleidus terminą, skaičiuojamą nuo tos dienos, kurią pareiškėja turėjo ir galėjo sužinoti apie aplinkybes, jos manymu, sudarančias proceso atnaujinimo pagrindą. Pareiškėja neįrodė, kad egzistavo svarbios šio termino praleidimo priežastys. Nesant pagrindo atnaujinti terminą, teismas pripažino pareiškėją ženkliai praleidusia terminą prašymui dėl proceso atnaujinimo pateikti, ir tai sudaro savarankišką pagrindą atmesti šį prašymą.

9. Teismas nurodė, kad procesas nurodytoje byloje negalėtų būti atnaujintas ir dėl to, jog, priešingai nei teigia pareiškėja, ji buvo įtraukta į civilinės bylos dėl bankroto pripažinimo tyčiniu nagrinėjimą atsakovo procesiniu teisiniu statusu, jai buvo įteikti (viešo paskelbimo būdu) procesiniai dokumentai, taigi, Vilniaus apygardos teismo 2017 m. liepos 26 d. nutartini buvo sukurtos atitinkamos teisinės pasekmės asmeniui, esančiam byloje dalyvaujančiu asmeniu, – pareiškėjai.
10. Teismas pažymėjo, kad UAB „Mevex“, kurios tyčinio bankroto byla buvo išnagrinėta, yra likviduota ir 2018 m. birželio 26 d. išregistruota iš Juridinių asmenų registro. Nesant byloje duomenų apie tai, kad UAB „Mevex“ teises ir pareigas po likvidavimo bankroto proceso metu buvo perėmęs kitas asmuo, pripažintina, jog byloje neliko vienos iš šalių, ir tai yra savarankiškas pagrindas pareiškėjos prašymo netenkinti.
11. Išnagrinėjęs pareiškėjos atskirąjį skundą, Lietuvos apeliacinis teismas 2021 m. lapkričio 25 d. nutartimi: Vilniaus apygardos teismo 2021 m. spalio 22 d. nutartį iš esmės paliko nepakeistą; pašalino iš minėtos nutarties motyvus, kad pareiškėjai skirti procesiniai dokumentai byloje dėl bankroto pripažinimo tyčiniu bei pranešimai apie teismo posėdį įteikti viešo paskelbimo būdu 2017 m. birželio 1 d. ir 2017 m. birželio 29 d.
12. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad bylą dėl bendrovės bankroto pripažinimo tyčiniu nagrinėjęs teismas nebuvo priėmęs nutarties įteikti pareiškėjai procesinius dokumentus viešo paskelbimo būdu. Nesant priimtos nutarties, vien aplinkybė, kad teismas specialiaje interneto tinklalapyje paskelbė pranešimus apie byloje paskirtus teismo posėdžius, nesudaro pagrindo spręsti, kad tokiu būdu pareiškėjai buvo įteikti ir procesiniai dokumentai (išsiųstas pareiškimas dėl bankroto pripažinimo tyčiniu ir pranešimas dėl atsiliepimo pateikimo) ir pareiškėja buvo informuota apie bylos procesą. Todėl apeliacinės instancijos teismas, sutikdamas su pareiškėjos argumentais, nepritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad pareiškėjai skirti procesiniai dokumentai byloje dėl bankroto pripažinimo tyčiniu bei pranešimai apie teismo posėdį įteikti viešo paskelbimo būdu 2017 m. birželio 1 d. ir 2017 m. birželio 29 d.
13. Kita vertus, apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad tai nepaneigia pirmosios instancijos teismo išvados, jog pareiškėja buvo įtraukta į bylos dėl UAB „Mevex“ bankroto pripažinimo tyčiniu nagrinėjimą. Byloje nustatyta, kad pareiškėja buvo nurodyta atsakove pareiškime dėl bankroto pripažinimo tyčiniu, jai taip pat buvo siunčiami procesiniai dokumentai (nors ir nebuvo įteikti). Byloje nėra duomenų, kad pareiškėja buvo pašalinta iš byloje dalyvaujančių asmenų ar pakeista jos teisių perėmėju. Kadangi pareiškėja laikytina byloje dėl bankroto pripažinimo tyčiniu dalyvavusiu asmeniu, ji neturi teisės reikšti prašymo atnaujinti procesą Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 366 straipsnio 1 dalies 7 punkto pagrindu (teismas nusprendė dėl neįtrauktų į bylos nagrinėjimą asmenų materialųjų teisių ir pareigų).
14. Pirmosios instancijos teismo išvados, kad pareiškėja buvo įtraukta į civilinės bylos dėl UAB „Mevex“ bankroto pripažinimo tyčiniu nagrinėjimą, nepaneigia ir pareiškėjos argumentai, jog Vilniaus apygardos teismas 2021 m. liepos 12 d. nutartimi atsisakė priimti pareiškėjos atskirąjį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2017 m. liepos 26 d. nutarties, kuria UAB „Mevex“ bankrotas pripažintas tyčiniu, konstatavęs, kad pareiškėja nėra dalyvaujantis byloje asmuo. Iš minėtos nutarties motyvų matyti, kad pareiškėjos skundą buvo atsisakyti priimti ir dėl to, jog ji praleido įstatyme nustatytą terminą atskirajam skundui pateikti ir terminas nebegali būti atnaujintas.
15. Civilinėje byloje, kurioje pareiškėjai kaip buvusiai bendrovės vadovei pareikšti reikalavimai dėl žalos atlyginimo, pareiškėja turės galimybę pažeistas teises ir teisėtus interesus ginti pirmiau aptarta tvarka ir įrodinėti, kad žala atsirado ne dėl jos veiksmų. Be to, šioje nagrinėjamoje byloje teismui nustatčius aplinkybę, kad, tinkamai neinformuota apie UAB „Mevex“ bankroto pripažinimo tyčiniu procesą, pareiškėja neturėjo galimybės atsikirsti į jai pareikštus reikalavimus, pareiškėja turi galimybę tai nurodyti byloje dėl žalos atlyginimo, t. y. savo pažeistą teisę būti išklausytai ji galės įgyvendinti, teikdama atsikirtimus dėl civilinės atsakomybės sąlygų nebuvimo.

III. Kasacinio skundo argumentai

16. Kasaciniu skundu pareiškėja prašo alternatyviai: pakeisti Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. lapkričio 25 d. nutartį, papildomai pašalinant iš Vilniaus apygardos teismo 2021 m. spalio 22 d. nutarties motyvus, kuriais teismas nusprendė, kad pareiškėja civilinėje byloje dėl UAB „Mevex“ bankroto pripažinimo tyčiniu dalyvavo bet kokių procesiniu statusu; skundžiamą Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. lapkričio 25 d. nutartį panaikinti ir bylą nutraukti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 16.1. Apeliacinės instancijos teismas iš esmės nutarė, kad, nepaisant pareiškėjos neinformavimo, jos vardo ir pavardės nurodymas procesiniuose dokumentuose bei dokumentų siuntimas net neteisingu adresu savaime prilygsta pareiškėjos dalyvavimui procese – jos įtraukimui į procesą. Tokia pozicija neatitinka nei nacionalinės teisės, nei kasacinio teismo praktikos, nei Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos teisės į sąžiningą teismą, nei Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktikos.
  - 16.2. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą sąžiningo proceso principą, nes, neužtikrinus pareiškėjos teisės būti informuotai apie teismo procesą tyčinio bankroto byloje, ji buvo pripažinta šios bylos dalyve ir kalta dėl tyčinio bankroto.
  - 16.3. Apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas [CPK](#) 18 straipsnyje įtvirtintą įsiteisėjusios teismo nutarties visuotinio privalomumo principą ir Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą teisinio tikrumo principą, pripažino pareiškėjos dalyvavimą procese dėl bankroto pripažinimo tyčiniu jau po to, kai Vilniaus apygardos teismas 2021 m. liepos 12 d. nutartimi nusprendė, kad pareiškėja nedalyvavo tyčinio bankroto byloje ir, be kita ko, šiuo pagrindu atsisakė priimti pareiškėjos atskirąjį skundą dėl 2017 m. liepos 26 d. nutarties, kuria UAB „Mevex“ bankrotas pripažintas tyčiniu.
  - 16.4. Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad, skirtingai nei Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymas, Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas, reglamentuodamas tyčinio bankroto pripažinimą, neįpareigoja įvardyti atsakingo (kaltojo) asmens (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. liepos 21 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e3K-3-324-915/2017](#); 2021 m. liepos 8 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e3K-3-210-313/2021](#)), o tuo atveju, jeigu kaltėjį asmenį vis dėlto nurodomi sprendimuose, tokie motyvai šalintini (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. liepos 13 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e3K-3-221-378/2021](#)). Tai reiškia, kad apeliacinės instancijos teismo argumentai, esą pagal formuojamą teismų praktiką atsakingas asmuo vis dėlto nustatomas ir tai sukelia jam neigiamas pasekmes, prieštarauja kasacinio teismo praktikai.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

Dėl proceso pagal pareiškėjo prašymą atnaujinti byloje procesą nutraukimo

17. [CPK 365](#) straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad bylos, užbaigtos nagrinėti dėl ginčo esmės įsiteisėjusiu teismo sprendimu (nutartimi, įsakymu ar nutarimu), procesas gali būti atnaujintas XVIII skyriaus nustatytais pagrindais ir tvarka. Prašymus atnaujinti procesą gali paduoti šalys ir tretieji asmenys, taip pat neįtraukti į bylos nagrinėjimą asmenys. Neįtraukti į bylos nagrinėjimą asmenys gali paduoti prašymus atnaujinti procesą tik [CPK 366 straipsnio](#) 1 dalies 7 punkte nustatytais pagrindais.
18. Proceso atnaujinimas yra išimtinė savarankiška civilinio proceso stadija byloje, užbaigtoje nagrinėti dėl ginčo esmės įsiteisėjusiu teismo sprendimu (nutartimi, įsakymu ar nutarimu). Todėl šiame procese byloje dalyvaujantys asmenys yra tie patys asmenys, kurie ir buvo (ar turėjo būti) bylos, užbaigtos nagrinėti dėl ginčo esmės įsiteisėjusiu teismo sprendimu (nutartimi, įsakymu ar nutarimu), dalyvaujančiais asmenimis.
19. Nagrinėjamu atveju tyčinio bankroto byloje, dėl kurios prašoma atnaujinti procesą, pareiškėja buvo BUAB „Vevira“, atsakovais – BUAB „Mevex“ ir R. S. bei R. S., kuri ir pateikė prašymą dėl proceso atnaujinimo tyčinio bankroto byloje.
20. Bylos duomenimis, nustatyta, kad BUAB „Mevex“, kurios bankrotas prašomoje atnaujinti byloje buvo pripažintas tyčiniu, yra likviduota ir 2018 m. birželio 26 d. išregistruota iš Juridinių asmenų registro; BUAB „Vevira“, kuri buvo pareiškėja prašomoje atnaujinti tyčinio bankroto byloje, yra likviduota ir 2019 m. rugpjūčio 9 d. išregistruota iš Juridinių asmenų registro; BUAB „Vevira“ 2018 m. kovo 19 d. sutartimi savo reikalavimą BUAB „Mevex“ perdavė UAB „Romiris“. Lietuvos apeliacinis teismas 2018 m. birželio 12 d. nutartimi pakeitė pirmosios instancijos teismo nutartį ir patikslino BUAB „Mevex“ kreditorių sąrašą, antros eilės kreditorę BUAB „Vevira“ su 110 055,60 Eur reikalavimu pakeisdamas jos teisių perėmėja UAB „Romiris“. BUAB „Mevex“ buvo likviduota ir išregistruota iš Juridinių asmenų registro dar iki prašymo atnaujinti procesą padavimo teismui.
21. Taigi nagrinėjamoje byloje visų pirma spręstinas klausimas, ar gali būti inicijuojamas proceso atnaujinimas tyčinio bankroto byloje, kai pati įmonė, dėl kurios tyčinio bankroto buvo nagrinėjama byla, jau yra likviduota ir išregistruota iš Juridinių asmenų registro.
22. Civilinėse bylose proceso šalimi gali būti tik civilinį procesinį teismumą ir veiksnumą turintys juridiniai asmenys ([CPK 38](#) straipsnio 1 dalis). Civilinis procesinis teismumas – tai konkretaus subjekto galėjimas turėti civilines procesines teises ir pareigas. Civilinis procesinis veiksnumas – tai konkretaus subjekto galėjimas įgyvendinti savo teises ir pareigas. Juridinis asmuo procesinį teismumą ir veiksnumą įgyja nuo jo įsteigimo, o pagal bendrąją taisyklę jis laikomas įsteigtu nuo jo įregistravimo Juridinių asmenų registre ([CK 2.63](#) straipsnio 1 dalis). Juridinio asmens civilinis procesinis teismumas ir veiksnumas pasibaigia nuo jo išregistravimo iš Juridinių asmenų registro ([CK 2.95](#) straipsnio 3 dalis).
23. [CPK 293 straipsnio](#) 8 punkte nustatytas atvejis, kai teismas nutraukia bylą: jeigu likvidavus juridinį asmenį, kuris buvo viena iš bylos šalių, atsižvelgiant į ginčo teisinius santykius, neleidžiamas teisių perėmimas.
24. Kasacinis teismas yra pažymėjęs, kad kai ieškovas pareiškia reikalavimą savo pažeistoms teisėms ar įstatymo saugomam interesui apginti, tik esant atsakovui, kaip materialiojo teisinio santykio, iš kurio kils ginčas, subjektui, teismas gali priimti sprendimą, kuris turėtų tiesiogine itaka šalių materialiosios teisėms ir pareigoms, t. y. išspręsti kilusį šalių ginčą. Todėl kai viena iš šalių (fizinis asmuo) miršta ar baigiasi (juridinis asmuo), byla negali būti toliau nagrinėjama. Priklausomai nuo to, ar esant konkrečiam ginčo teisiniams santykiui yra galimas procesinių teisių perėmimas, teismas turi sustabdyti ([CPK 163 straipsnio](#) 1 dalies 1 punktas) arba nutraukti bylą ([CPK 293 straipsnio](#) 8 punktas) (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 11 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-269-1075/2020](#) 25 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
25. Juridiniam asmeniui pasibaigus likvidavimo būdu, jo teisių ir (ar) pareigų kiti asmenys paprastai neperima, jei visų ar dalies teisių (pareigų) perėmimas nenustatytas įstatymu ar sutartimi. Minėta, kad nagrinėjamu atveju BUAB „Mevex“, kurios tyčinio bankroto klausimas buvo nagrinėjamas prašomoje atnaujinti tyčinio bankroto byloje, yra likviduota dėl bankroto. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad įmonių bankroto įstatymu neregamentuojama, jog likvidavus įmonę dėl bankroto, būtų galimas jos teisių perėmimas, t. y. nenustatyta teisių perėmimo galimybė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-53-421/2019](#), 33, 34 punktai). Nei įmonių bankroto įstatymo, nei šiuo metu galiojančio Juridinių asmenų nemokumo įstatymo normos nenustato likviduotos dėl bankroto įmonės teisių ir pareigų perėjimo kitiems asmenims, kadangi likvidavus bankrutavusią įmonę jos prievolės pasibaigia. Byloje ir nėra duomenų, kad BUAB „Mevex“ kaip juridinio asmens teisės ir pareigos būtų perimtos.
26. Išregistravus bankrutavusį juridinį asmenį iš Juridinių asmenų registro, pasibaigia bankroto bylos nagrinėjimas ir negali būti inicijuojami tolesni ginčai dėl neegzistuojančios įmonės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. vasario 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-265/2003](#); 2005 m. gruodžio 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-653/2005](#)). Kasacinis teismas savo praktikoje taip pat yra pasisakęs, kad klausimo, ar bankrotas yra tvčinis, išsprendimas yra tik vienas iš bankroto procedūros etapų; tvčinio bankroto procedūra yra sudėtinė ir neatskiriama bankroto bylos dalis, kuri tiesiogiai susijusi su bankroto bylos baigtimi (žr. pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 29 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-129-219/2018](#) 31 punktą). Tai reiškia, kad, pasibaigus bankroto bylos nagrinėjimui, jau yra pasibaigusios ir sudėtinės bankroto bylos procedūros, įskaitant ir tyčinio bankroto procedūrą.
27. Pirmiau nurodytas reguliavimas bei kasacinio teismo praktika suponuoja, kad atnaujintas tyčinio bankroto bylos nagrinėjimas nėra galimas, kai pati įmonė, dėl kurios tyčinio bankroto buvo nagrinėjama byla, jau yra likviduota ir nėra jos teisių perėmėjo. Konstatavus, kad toks nagrinėjimas nėra galimas, spręstina, kad procesas pagal pareiškėjos prašymą atnaujinti byloje procesą taip pat pradėtas nepagrįstai.
28. Prašymo atnaujinti procesą nagrinėjimo tvarką reglamentuoja [CPK 370 straipsnis](#) iš kurio matyti, kad toks prašymas turi būti nagrinėjamas trimis etapais. Pirmas, teismas, gavęs prašymą atnaujinti procesą, sprendžia prašymo priėmimo klausimą, t. y. patikrina, ar pareiškėjas laikėsi formalių reikalavimų – ar prašymo turinys atitinka [CPK 111, 113, 369](#) straipsnių reikalavimus, ar sumokėtas žyminis mokestis, ar laikytasi teismoingumo taisyklių, ar prašymą padavė veiksnus bei tinkamai įgaliotas asmuo ir pan. ([CPK 370 straipsnio](#) 1 dalis). Jei nenustato formalių prašymo trūkumų, teismas jį priima. Antra, priėmus prašymą atnaujinti procesą, skiriamas teismo posėdis, apie kurį informuojamos bylos šalys ir kuriame sprendžiamas klausimas dėl proceso atnaujinimo byloje. Sprendžiamas šis klausimas, teismas patikrina, ar prašymas atnaujinti procesą paduotas nepraleidus [CPK 368](#) straipsnyje nustatyto termino ir ar egzistuoja [CPK 366 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtinti proceso atnaujinimo pagrindai ([CPK 370 straipsnio](#) 2 dalis). Trečia, teismo posėdyje vyksta atnaujintos bylos nagrinėjimas iš esmės, kurio metu teismas bylą nagrinėja pakartotinai pagal bendrąsias [CPK](#) taisykles, tačiau neperžengdamas ribų, kurias apibrėžia proceso atnaujinimo pagrindai, t. y. pagal atnaujinimo pagrindus patikrinamas ankstesnio teismo sprendimo teisėtumas ir pagrįstumas ir sprendžiamas klausimas, ar pareiškėjo nurodytas proceso atnaujinimo pagrindas leidžia abejoti byloje priimtų ir įsiteisėjusių teismo procesinių sprendimų teisėtumu bei pagrįstumu ([CPK 370 straipsnio](#) 4 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-308-823/2020](#), 23 punktas).
29. Taigi, atnaujinus byloje procesą, atnaujintoje byloje kartu išsprendžiamas ir priimto procesinio sprendimo teisėtumo klausimas pagal byloje nustatytus atnaujinimo pagrindus. Nesant galimybės nagrinėti atnaujintą tyčinio bankroto bylą, pirmieji du prašymo atnaujinti procesą nagrinėjimo etapai iš esmės tampa beprasmiai, savitiksliai.

30. Prašymo atnaujinti procesą nagrinėjimą reglamentuojančio [CPK 370](#) straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, sprendamas prašymo atnaujinti procesą priėmimo klausimą, teismas patikrina ne tik tai, ar šis prašymas atitinka [CPK 369](#) straipsnyje nustatytus šiam procesiniam dokumentui keliamus reikalavimus, bet ir tai, ar nėra [CPK 137](#) straipsnio 2 dalies 1, 2, 7 ir 8 punktuose įtvirtintų pagrindų, kuriuos nustatęs teismas turi atsisakyti priimti prašymą atnaujinti procesą. Nors [CPK 137 straipsnio](#) 2 dalyje nėra nustatyto ieškinio atsisakymo pagrindo, atitinkančio šioje byloje susiklosčiusią situaciją, teisėjų kolegijos vertinimu, būtina vadovautis [CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 1 punkte nustatytu pagrindu, aiškinant jį plačiau ne tik kaip apimančią negalimumą apskritai nagrinėti bylos teisme, bet ir negalimumą jos nagrinėti teisme dėl to, kad baigėsi viena iš bylos šalių – juridinis asmuo ir nėra jos teisių perėmėjo. Šiuo atveju negalima nagrinėti bylos teisme, nes yra likviduota ir išregistruota iš Juridinių asmenų registro atsakovė – įmonė, kurios tyčinio bankroto klausimas buvo sprendžiamas tyčinio bankroto byloje, ir nėra jos teisių perėmėjo. Tuo atveju, kai ši aplinkybė teismui yra žinoma sprendžiant prašymo atnaujinti procesą priėmimo klausimą, teismas turi atsisakyti priimti prašymą dėl proceso atnaujinimo [CPK 137](#) straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu. Šiai aplinkybei paaiškėjus vėliau, yra pagrindas pradėti procesą pagal pareiškėjo prašymą atnaujinti byloje procesą nutraukti vadovaujantis [CPK 293](#) straipsnio 8 punktu.
31. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2018 m. lapkričio 29 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-7-284-611/2018](#) yra išaiškinęs, kad [CPK 366](#) straipsnio 3 dalyje įtvirtintas draudimas atnaujinti procesą dėl įsiteisėjusių teismo sprendimų bankroto bylose turi būti aiškinamas kaip neapimanantis įsiteisėjusių teismo nutarčių dėl bankroto pripažinimo tyčiniu (nurodytos nutarties 35 punktas). Tačiau teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad šis kasacinio teismo išaiškinimas buvo suformuluotas sprendžiant proceso atnaujinimo klausimą byloje, kurioje juridinis asmuo, dėl kurio tyčinio bankroto klausimas buvo nagrinėjamas, dar nebuvo likviduotas ir išregistruotas iš Juridinių asmenų registro, t. y. pasibaigęs. Bankrutavusi uždaroji akcinė bendrovė dalyvavo prašymo dėl proceso atnaujinimo nagrinėjimo procese ir įgyvendino savo teisę pasisakyti. Todėl, nepaneigiant nurodyto kasacinio teismo išaiškinimo, pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju prašymo dėl proceso atnaujinimo byloje nagrinėjimas yra negalimas, nes iš esmės neliko šalies, dėl kurios tyčinio bankroto aplinkybių vyko ginčas tyčinio bankroto byloje.
32. Nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas priėmė prašymą atnaujinti procesą kaip atitinkantį teisės aktų nustatytus reikalavimus, tačiau, išnagrinėjęs šį prašymą, jį atmetė. Apeliacinės instancijos teismas iš esmės paliko pirmosios instancijos teismo nutartį nepakeistą. Tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teisme prašymo atnaujinti procesą nagrinėjimo metu buvo žinoma aplinkybė apie BUAB „MeveX“ išregistravimą iš Juridinių asmenų registro. Pirmosios instancijos teismas nutartyje, be kita ko, konstatavo, kad byloje neliko vienos iš šalių ir todėl, vien tik remiantis [CPK 293](#) straipsnio 8 punktu, būtų savarankiškas pagrindas pareiškėjos prašymo netenkinti, tačiau pirmosios instancijos teismas, tai konstatavęs, pradėjo atnaujinimo proceso nenutraukė. Pirmiau nurodyti argumentai leidžia daryti išvadą, kad procesas pagal pareiškėjos prašymą atnaujinti byloje procesą yra pradėtas nepagrįstai, todėl yra pagrindas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismo nutartis panaikinti ir pradėti procedūrą dėl proceso byloje atnaujinimo nutraukti. Atsižvelgiant į tai, nėra teisinio pagrindo nagrinėti kasacinį skundą ir pasisakyti dėl jame nurodytų argumentų.
33. Teisėjų kolegija taip pat pažymi, kad konstatavimas, jog procesas pagal pareiškėjos prašymą atnaujinti byloje procesą nutrauktinas, nereiškia, kad pareiškėjos interesai negalėtų būti apginti kitomis priemonėmis, pvz., žalos atlyginimo byloje teikiant argumentus dėl civilinės atsakomybės sąlygų nebuvimo, taip pat teismo sprendimo prejudicialumo savybės netaikymo atsižvelgiant į tai, kad nors pareiškėja ir buvo įtraukta į tyčinio bankroto procesą, tačiau nebuvo apie jį tinkamai informuota.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

34. Pagal [CPK 87 straipsnio](#) 1 dalies 9 punktą, tais atvejais, kai byla baigiama nepriimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės ne dėl ieškovo kaltės, sumokėtas žyminis mokestis grąžinamas. Pareiškėjai grąžintina 38 Eur žyminio mokesčio, sumokėto už prašymą dėl proceso atnaujinimo, ir 38 Eur žyminio mokesčio, sumokėto už atskirąjį skundą. Kadangi už pareiškėją 43 Eur žyminio mokesčio už kasacinį skundą sumokėjo advokatų kontora „Sorainen ir partneriai“, tai jai ir grąžintinas šis žyminis mokestis.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 6 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo 2021 m. spalio 22 d. nutartį ir Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. lapkričio 25 d. nutartį panaikinti.

Procesą pagal pareiškėjos R. S. prašymą dėl proceso bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „MeveX“ tyčinio bankroto byloje atnaujinimo nutraukti.

Grąžinti pareiškėjai R. S. (*duomenys neskelbtini*) 38 (trisdešimt aštuonis) Eur žyminio mokesčio, sumokėto 2021 m. rugsėjo 6 d. UAB „Perlas Finance“, už prašymą dėl proceso atnaujinimo.

Grąžinti pareiškėjai R. S. (*duomenys neskelbtini*) 38 (trisdešimt aštuonis) Eur žyminio mokesčio, sumokėto UAB MAXIMA LT už atskirąjį skundą.

Grąžinti advokatų kontorai „Sorainen ir partneriai“ (registracijos numeris 9400025) 43 (keturiasdešimt tris) Eur žyminio mokesčio, sumokėto už pareiškėjos R. S. kasacinį skundą AB SEB banke 2022 m. sausio 27 d. mokėjimo nurodymu Nr. 144642.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai
Bublienė

Danguolė

Artūras Driukas

Jūratė Varanauskaitė